Styrmodell

Så fungerar styrning och uppföljning i Örebro kommun

Beslutad av Kommundirektören, den 1 november 2023

Innehåll

Inledning 3
Kommunens uppdrag 3
Politisk ledning 3
Styrmodell 4
Vision 4
Långsiktig viljeinriktning 4
Kommunfullmäktiges mål och uppdrag 5
Nämndernas mål och uppdrag 5
Bolagens mål och uppdrag 5
Verksamhets- och ekonomistyrning 5
Målstyrning 6
Kvalitetsstyrning – kvalitetssäkring av grunduppdrag 6
Ekonomistyrning 6
Uppföljning 6
Planeringens olika tidshorisonter 7

Inledning

Kommunens uppdrag

Örebro kommun har tre huvudsakliga uppdrag:

Servicegivare	– Erbjuda välfärd, service och tjänster av god kvalitet till kommunens invånare i livets olika skeden.
Samhällsutvecklare	– Ta en ledande roll i arbetet med att utveckla Örebro och Örebroregionen i samverkan med andra aktörer – stärka kommunens varumärke för att understödja hållbar tillväxt, ökad sysselsättning och därmed en stärkt välfärd.
Demokratibärare	– Säkra insyn och rättssäkerhet för alla medborgare så att förtroendet för kommunen är fortsatt högt och demokratin värnas. Ge de förtroendevalda rätt förutsättningar att utöva sitt förtroendeuppdrag.

Politisk ledning

Kommunfullmäktige är Örebro kommuns högsta beslutande organ. Där sitter 65 folkvalda ledamöter som tar beslut i alla stora frågor om Örebro kommun. Vart fjärde år väljer invånarna i Örebro kommun vilka som ska sitta i Kommunfullmäktige genom att rösta i kommunvalet. Regeringsformen anger att kommunen har till uppgift att sköta kommunens angelägenheter genom kommunalt självstyre.

Kommunfullmäktige fastställer Kommunstyrelsens och nämndernas ansvarsområden och uppdrag i reglementen samt bolagens ansvarsområden och uppdrag i ägardirektiv. Kommunstyrelsen leder, samordnar och utövar uppsikt över kommunkoncernen. Ledamöterna i Kommunstyrelsen utses av Kommunfullmäktige. Dessa ledamöter har som uppgift att förbereda ärenden till Kommunfullmäktige, lämna förslag till beslut och följa upp att kommunen genomför dem.

Styrmodell

En styrmodell beskriver hur verksamheten leds och styrs, dvs. hur det går till att besluta vad som ska utföras. Syftet med styrmodellen är att säkerställa att den politiska viljeinriktningen får genomslag i verksamheterna, att skattepengarna hanteras på bästa tänkbara sätt, att visionen och målen uppnås och att god ekonomisk hushållning säkras.

Styrmodellen ska bidra till att skapa en helhetsbild och en röd tråd från visionen till det dagliga arbetet i verksamheterna. Med andra ord omfattar styrmodellen all styrning från det långsiktiga perspektivet i kommunens vision och långsiktiga viljeinriktning, till det dagliga arbetet i kommunens verksamheter. Genom en tydlig och välkänd styrmodell för hur man styr blir det enklare för chefer och medarbetare att fokusera på vad politiken styr emot - det vill säga själva innehållet – kommunens vision och mål. Organisationer styrs inte bara av modeller, dokument och själva organisationen. Styrningen påverkas också av kultur, värderingar och attityder. För att styrningen ska få genomslag och effekt behöver ledarskapet på alla nivåer främja en kultur där styrmodellen efterlevs och målen uppnås.

Styrmodellens struktur

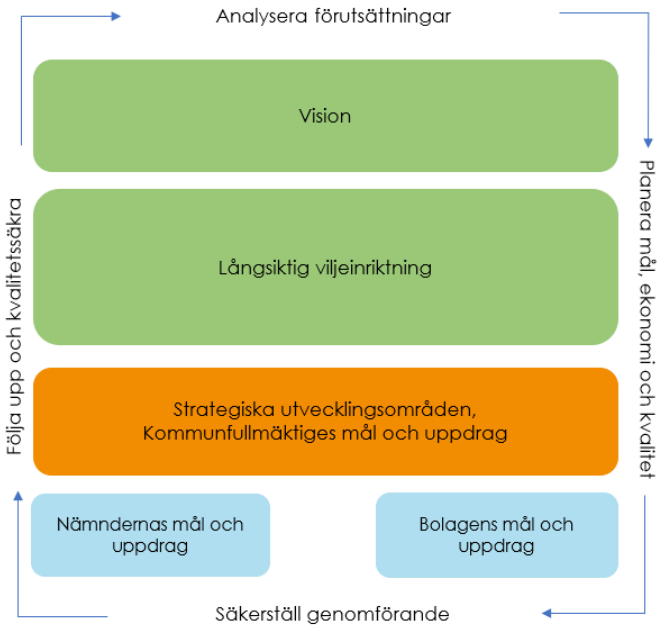

Örebro kommuns styrmodell

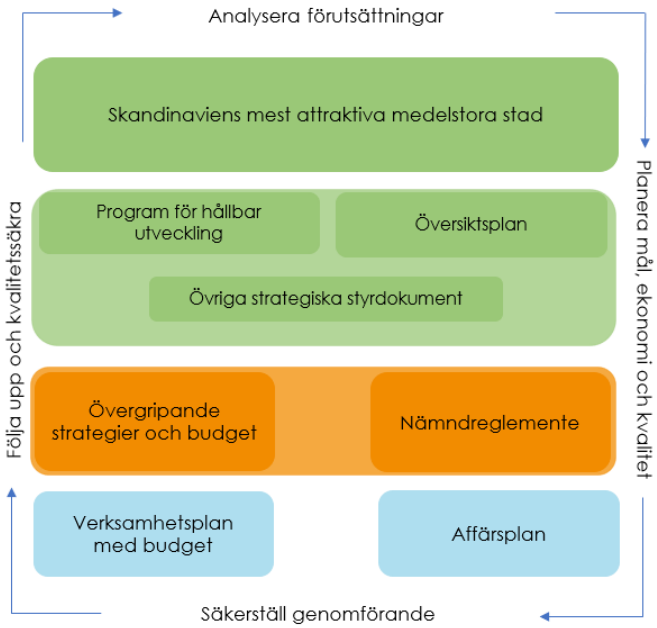

Vision

Visionen beskriver en framtida idealbild och en gemensam färdriktning. Visionen är en ledstjärna för all kommunal verksamhet och ska genomsyra hela organisationen.

Örebro kommuns vision – Skandinaviens mest attraktiva medelstora stad.

Långsiktig viljeinriktning

I linje med visionen finns en långsiktig viljeinriktning för hur kommunen ska utvecklas på lång sikt. *Programmet för hållbar utveckling* fastslår den politiska viljeriktningen samt uttrycker värdegrund och önskvärd samhällsutveckling inom Örebro kommun fram till år 2050 med delmål till år 2030. *Översiktsplanen* är kommunens avsiktsförklaring om hur den fysiska miljön bör användas, utvecklas och bevaras. Översiktsplanen anger hur kommunens mark och vatten ska användas samt hur bebyggelsen ska utvecklas i ett

långsiktigt perspektiv, de närmaste 25 åren. Planering på lång sikt utgörs också av olika typer av strategiska styrdokument som beskriver en önskvärd förflyttning genom fleråriga mål för en mer avgränsad sakfråga. De strategiska styrdokumenten beslutas av Kommunfullmäktige. Se *Aktuella strategiska styrdokument*.

Kommunfullmäktiges strategiska styrdokument ska följas och genomföras, men det är i Övergripande strategier och budget (ÖSB) som inriktning och resurser preciseras för planperioden. Uppdragen i de strategiska styrdokumenten kan omhändertas på olika sätt, t.ex. verksamhetsplan, handlingsplaner eller direkt i grunduppdraget.

Kommunfullmäktiges mål och uppdrag

Utifrån den långsiktiga viljeinriktningen beskrivs den politiska ambitionen för medellång sikt genom att den politiska ledningen i Övergripande strategier och budget pekar ut strategiska utvecklingsområden för mandatperioden, inklusive strategiska mål. Enligt kommunallagen ska kommunen varje år upprätta en budget till nästa kalenderår samt verksamhetsmässiga och finansiella mål med betydelse för god ekonomisk hushållning. Målen ska vara påverkbara, mätbara och begränsade till antalet. Budget inklusive investeringsprogram med de politiska prioriteringarna för nästkommande år och plan för de tre efterföljande åren (planperioden) fastställs i ÖSB. ÖSB är det överordnade styrdokumentet för kommunens nämnder och styrelser då det är i ÖSB som resurser fördelas till såväl grunduppdrag som Kommunfullmäktiges mål och utvecklingsuppdrag för planperioden.

Kommunfullmäktige fastställer reglementen för nämndernas verksamhet och arbetsformer (grunduppdraget). Reglementena revideras när det finns behov av det, exempelvis i samband med organisationsförändring.

Nämndernas mål och uppdrag

Nämndernas reglementen och den statliga styrningen är grunden för styrningen inom varje verksamhet. I grunduppdraget omhändertar nämnderna styrningen på medellång och lång sikt. Förutom att säkra sitt grunduppdrag, ansvarar varje nämnd för att bidra till utveckling i linje med den av Kommunfullmäktige fastställda styrningen.

Bolagens mål och uppdrag

De kommunägda aktiebolagen är kommunens verktyg för en kvalitativ och effektiv verksamhet inom en rad olika verksamhetsområden. Bolagen ska bidra till en positiv och hållbar utveckling av hela det geografiska området Örebro kommun för att stärka Örebros attraktivitet. Med utgångspunkt från bolagspolicyn ska bolagen i sin verksamhet agera utifrån kommunens vision, strategier och mål. Bolagens ändamål och uppdrag regleras av bolagsordning och ägardirektiv. Bolagen ska sträva efter att genom sin verksamhet uppnå både affärsnytta och samhällsnytta. Bolagen ska inom ramarna för sina respektive verksamhetsområden och de generella direktiven i ÖSB, pröva i vilken utsträckning de kan genomföra åtgärder som bidrar till att effektivisera och stärka kommunkoncernens ekonomi samt att Kommunfullmäktiges mål uppnås.

Verksamhets- och ekonomistyrning

I styrmodellen finns viktiga verktyg för att nå utveckling i enlighet med målen och den långsiktiga viljeinriktningen. Dessa är målstyrning, kvalitetsstyrning och ekonomistyrning. Ekonomistyrningen behöver verka tillsammans med målstyrningen och kvalitetsstyrningen för att skapa förutsättningar för nämnderna att både göra rätt saker och göra saker rätt.

Målstyrning och kvalitetsstyrning tillsammans utgör vår verksamhetsstyrning. Verksamhetsstyrning handlar om att styra verksamheten så att vi lyckas med våra uppdrag. Som stöd i verksamhetsstyrningen finns t.ex. policyer, riktlinjer, anvisningar och mallar.

Målstyrning

Målstyrning syftar till att styra verksamheten mot ett önskat läge. Målen fokuserar på det som behöver prioriteras i utvecklingsarbetet och finns på alla politiska nivåer. En väl fungerande styrning förutsätter tydliga mål och planer. Om mål, planer och direktiv blir för omfattande minskar styrningseffekten.

Kvalitetsstyrning – kvalitetssäkring av grunduppdrag

Syftet med kvalitetsstyrning är att säkerställa en önskad kvalitetsnivå i grunduppdraget, säkra rätt kvalitet i kommunens service och tjänster till medborgarna. Kvalitetsutvecklingen i Örebro kommun ska alltid ha sin utgångspunkt i mottagarens perspektiv och behov. Det är viktigt att inte bara identifiera mottagarnas behov, utan också involvera mottagarna i att hitta lösningar.

Systematiskt kvalitetsarbete innebär att ständigt planera, följa upp och förbättra verksamheten. Detta görs på ett metodiskt sätt med hänsyn till kommunens långsiktiga viljeinriktning, lagstiftning samt de effekter som ska uppnås.

Ekonomistyrning

Syftet med ekonomistyrning är att med stöd av modeller, principer och andra ekonomiska incitament styra så att verksamheternas agerande leder till god ekonomisk hushållning. Ekonomistyrningen anger hur de ekonomiska resurserna ska styras och fördelas för att uppnå största möjliga resursnytta.

Uppföljning

Kommunens styrmodell bygger på att verksamheten mäts och följs upp löpande. Uppföljningen är en del av kvalitetssäkringen av verksamheten och att säkra att kommunfullmäktiges mål uppnås. De långsiktiga viljeinriktningarna följs upp via olika typer av temarapporter. Löpande verksamhets- och ekonomiuppföljning sker via månads- och delårsrapporter, årsberättelser, tillsynsrapporter, årsredovisning samt via Kommunstyrelsens uppsiktsdialoger med nämnderna. Analysen av resultat från all uppföljning används som en del av ingångsvärdet i planeringen av nästkommande år.

Planeringens olika tidshorisonter

Nämndernas och bolagens mål och uppdrag omfattar en planering från olika tidshorisonter. På lång och medellång sikt handlar det om att utgå från kommunens långsiktiga viljeinriktning och strategiska utvecklingsområden. På kort sikt är planeringen mer detaljerad och verksamhetsnära med utgångspunkt från nämndreglemente, ägardirektiv samt de politiska prioriteringarna för kommande år. En detaljerad årsplanering som beskriver hur arbetet med planering och uppföljning ska ske, tas fram årligen och integrerar styrningens olika tidshorisonter.
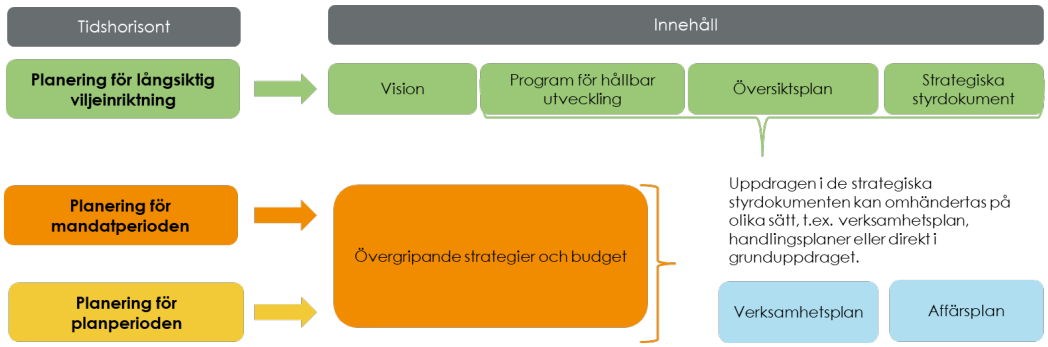
Tidshorisont i kommunens styrning